

Sygn. akt II Ka 440/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 września 2013 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie Wydział II Karny w składzie:

Przewodniczący: SSO Grażyna Artymiak

Sędziowie: SSO Piotr Popek

SSR del. do SO Anna Romańska (spr.)

Protokolant: st.sekretarz sądowy Ewa Gronko

przy udziale oskarżyciela publicznego Podkarpacki Urząd Skarbowy w Rzeszowie – Elżbiety Fidut

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 27 września 2013 r.

sprawy **M. D.**

oskarżonego o przestępstwo z art. 77 § 2 kks w zw. z § 1 kks w zw. z art. 9 § 3 kks

na skutek apelacji wniesionych przez oskarżonego i pełnomocnika podmiotu pociągniętego do odpowiedzialności posiłkowej (...) Sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej

od wyroku Sądu Rejonowego w Rzeszowie

z dnia 3 czerwca 2013 r., sygnatura akt II K 931/12

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu w Rzeszowie do ponownego rozpoznania.

Sygn. akt II Ka 440/13

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Rzeszowie wyrokiem z dnia 27 listopada 2012 r. sygn. akt

II K 931/12 uznał oskarżonego M. D. za winnego tego, że: jako prezes zarządu Spółki z o.o. (...) M., obecnie w upadłości likwidacyjnej, z siedzibą w M., ul. (...), będącej płatnikiem podatku dochodowego od osób fizycznych, jako osoba odpowiedzialna za sprawy gospodarcze, w szczególności finansowe Spółki, nie wpłacił w przewidzianym przepisami terminie, tj. do 20 lipca 2011 r., na rachunek (...) Urzędu Skarbowego w R., ul. (...), pobranych zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych za miesiąc czerwiec 2011 r. w kwocie 14.150,96 zł, z tytułu dokonanych wpłat dla zatrudnionych pracowników, czym naruszył przepis art. 38 ust. 1 i art. 42 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tj. Dz. U. z 2010r. Nr 51, poz. 307 ze zm.) w zw. z art. 30 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (tj. Dz. U. z 2005r. Nr 8, poz. 60 ze zm.) – tj. popełnienia przestępstwa skarbowego z art. 77 § 2 kks w zw. z art. 9 § 3 kks i za to na podstawie art. 77 § 2 kks skazał oskarżonego na karę 20 (dwudziestu) stawek dziennych grzywny przyjmując wysokość stawki dziennej na kwotę 60 (sześćdziesięciu) złotych.

Sąd nałożył odpowiedzialność posiłkową na (...) Sp. z o.o. w M. w stanie upadłości tytułem grzywny zasądzonej wobec oskarżonego.

Na podstawie art. 24 § 5 kks zobowiązał (...) Sp. z o.o. w M. w stanie upadłości do zwrotu na rzecz Skarbu Państwa uzyskanej korzyści majątkowej w postaci nie wpłaconego podatku dochodowego od osób fizycznych za czerwiec 2011 roku w kwocie 14.150,96 (czternaście tysięcy sto pięćdziesiąt, 96/100) złotych.

Na podstawie art. 125 § 1 kks w zw. z art. 627 kpk zasądził od oskarżonego zwrot na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych w kwocie 190 (sto dziewięćdziesiąt) złotych.

Apelacje od powyższego wyroku wnieśli: oskarżony oraz pełnomocnik syndyka masy upadłości (...) Sp. z o.o.

Oskarżony zaskarżył rozstrzygnięcie Sądu I instancji w całości. Zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych, mający wpływ na treść orzeczenia, polegający na nieuwzględnieniu błędu co do bezprawności oraz zakresu społecznej szkodliwości czynu.

Na tej podstawie wniósł o zmianę powyższego wyroku i umorzenie postępowania, ewentualnie wniósł o uchylenie w/w wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpatrzenia.

Autor drugiego środka odwoławczego zaskarżył wyrok Sądu Rejonowego w Rzeszowie w całości. Zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że oskarżony dopuścił się popełnienia zarzucanego mu czynu, podczas gdy prawidłowa ocena materiału dowodowego w powiązaniu z wyjaśnieniami oskarżonego nakazuje przyjąć, że oskarżony działając jako Prezes Zarządu Spółki (...) M. nie wywiązał się z obowiązku podatkowego tylko i wyłącznie z powodu złej sytuacji finansowej spółki.

Podnosząc ten zarzut autor apelacji wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonego od popełnienia zarzucanego mu czynu.

Z ostrożności procesowej pełnomocnik (...) Sp. z o.o. w M. w stanie upadłości zarzucił, że przy wydawaniu zaskarżonego wyroku doszło do naruszenia obrazu przepisów postępowania, która mogła mieć wpływ na treść zaskarżonego wyroku, a to:

- art. 415 § 5 kpk w zw. z art. 113 § 1 kks, poprzez zobowiązanie – na podstawie art. 24 § 5 kks – podmiotu posiłkowo odpowiedzialnego do zwrotu korzyści majątkowej w postaci nie wpłaconego podatku dochodowego od osób fizycznych za czerwiec 2011 r. w kwocie 14.150,96 zł, w sytuacji, gdy należność ta stanowi przedmiot innego postępowania, bowiem została zgłoszona na listę wierzytelności w toku postępowania upadłościowego (...) Sp. z o.o. w M. - w upadłości likwidacyjnej (sygn.. akt V 1 GU 19/11), wobec czego zaskarżone rozstrzygnięcie doprowadziłoby do dwukrotnego zaspokojenia należności podatkowej;

- art. 140 w zw. z art. 113 § 1 kks, bowiem pełnomocnik interwenienta ubocznego nie był skutecznie zawiadomiony o wszystkich terminach rozprawy, bowiem odpowiednie zawiadomienia powinny być kierowane zarówno do syndyka masy upadłości podmiotu posiłkowo odpowiedzialnego, jak i do jego pełnomocnika.

Powołując się na powyższe zarzuty autor apelacji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, ewentualnie o uchylenie punktu III zaskarżonego wyroku.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja pełnomocnika syndyka masy upadłości (...) Sp. z o.o. zasługuje na uwzględnienie w zakresie zarzutu podnoszącego obrazę przepisów postępowania, a to art. 140 kpk w zw. z art. 113§1 kks, który należy odczytywać również jako podnoszący obrazę art.117 kpk w zw. z art. 113§1 kks oraz art. 390 kpk w zw. z art. 125§1 kks. Zarzut ten skutkuje uchyleniem zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Rzeszowie.

Zgodnie z art. 390§1kpk w zw. z art. 125§1 kks podmiot pociągnięty do odpowiedzialności posiłkowej ma prawo być obecny przy wszystkich czynnościach postępowania dowodowego, a więc zgodnie z art. 117§1 kpk w zw. z art. 113§1

kks należy powiadomić go o każdym terminie rozprawy, a zgodnie z art. 140 kpk w zw. z art. 113§1 kks należy również o terminie rozprawy powiadomić jego pełnomocnika. Tymczasem o ostatnim terminie rozprawy w dniu 3 czerwca 2013r., na którym kontynuowano i zakończono postępowanie dowodowe, odebrano stanowisko stron co do potrzeby uzupełnienia materiału dowodowego, odebrano końcowe głosy stron i wydano wyrok, pełnomocnik (...) Sp. z o.o. nie został zawiadomiony. Zatem zgodnie z art. 117§2 kpk w zw. z art. 113§1 kks rozprawa nie powinna się odbyć. Przepis art. 117 § 2 kpk ma charakter gwarancyjny dla stron uprawnionych do wzięcia udziału w czynności procesowej. W tej sytuacji, argumentując a minori ad maius, należy przyjąć, że odstąpienie od przeprowadzenia czynności procesowej staje się tym bardziej konieczne, gdy osoba uprawniona nie została w sposób prawidłowy zawiadomiona o czasie i miejscu wyznaczonej przez organ procesowy rozprawy.

Powyższe uchybienie skutkuje uchyleniem wyroku w całości i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania, albowiem zgodnie z art.166 kks pełnomocnik podmiotu odpowiedzialnego posiłkowo wniósł apelację nie tylko z powodu nałożenia odpowiedzialności posiłkowej, ale również z powodu skazania oskarżonego, gdyż skazanie to było podstawą do nałożenia tej odpowiedzialności.

Pociągnięty do odpowiedzialności posiłkowej może podważać i kwestionować w procesie odpowiedzialność karną samego sprawcy, tylko bowiem przy skazaniu sprawcy aktualizuje się jego odpowiedzialność, jak i swoje związki ze sprawcą i możliwość odniesienia korzyści z jego działania, gdyż są to warunki odpowiedzialności posiłkowej. Tak więc obraza przepisów postępowania w postaci niezawiadomienia pełnomocnika podmiotu odpowiedzialnego posiłkowo i przeprowadzenia rozprawy w dniu 3.06.2013r. pod jego nieobecność mogła mieć wpływ na treść orzeczenia. Nie można bowiem wykluczyć, że podjęcie przez pełnomocnika czynności quasi - obrony reprezentowanego podmiotu na rozprawie wpłynęłoby na tok dalszego postępowania, a w konsekwencji także na kształt wydawanego rozstrzygnięcia.

Powyższy skuteczny zarzut sprawia, że odnoszenie się do zarzutów apelacji zarówno przez oskarżonego jak i pełnomocnika podmiotu odpowiedzialnego posiłkowo dotyczących błędów w ustaleniach faktycznych byłoby przedwczesne.

Odnośnie zarzutu apelacji pełnomocnika naruszenia przepisów art.415§5 kpk w zw. z art. 113§1 kks poprzez zobowiązanie podmiotu na podstawie art. 24§5 kks do zwrotu korzyści majątkowej w sytuacji, gdy należność ta stanowi przedmiot innego postępowania stwierdzić należy, że art. 415§5 kpk nie odnosi się do zwrotu korzyści majątkowej, o jakim mowa w art. 24§5 kks. Abstrahując od kwestii rozważenia, jaki wpływ na możliwość orzeczenia przedmiotowego zwrotu korzyści majątkowej ma zgłoszenie tej samej należności na listę wierzytelności, zauważyć należy, że Sąd Rejonowy orzekł o tym zwrocie w sytuacji braku wniosku finansowego organu postępowania przygotowawczego.

Tymczasem warunkiem formalnym orzeczenia obowiązku zwrotu korzyści majątkowej jest złożenie stosownego wniosku przez właściwy podmiot. Stosownie do dyspozycji art. 155 § 5 k.k.s. do aktu oskarżenia można dołączyć wniosek o nałożenie odpowiedzialności posiłkowej, a także wniosek o zobowiązanie podmiotu określonego w art. 24 § 5 k.k.s. do zwrotu na rzecz Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego uzyskanej korzyści majątkowej. Również z przepisu art. 416 kpk stosowanego odpowiednio na podstawie art. 125§5 kks wyraźnie wynika, że zobowiązanie do zwrotu korzyści może nastąpić na wniosek finansowego organu postępowania przygotowawczego; brak takiego wniosku uniemożliwia nałożenie tego obowiązku.

Ponieważ rozpoznanie środka odwoławczego w tym zakresie jest wystarczające do wydania orzeczenia, Sąd uznał za zasadne, zgodnie z dyspozycją art. 436 kpk, ograniczenie rozpoznania apelacji właśnie do tych omówionych powyżej zarzutów, tym bardziej, że w zaistniałym w niniejszej sprawie układzie procesowym rozpoznanie pozostałych zarzutów uznać należy za przedwczesne, a nawet byłoby ono bezprzedmiotowe dla dalszego toku postępowania.

Mając na względzie powyższe okoliczności, na podstawie art. 437 kpk, art. 438 pkt.2 kpk, art. 449 kpk i art. 456 kpk w zw. z art. 113§1 kks, Sąd Okręgowy uchylił zaskarżone orzeczenie przekazując sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Rzeszowie.

W toku ponownego rozpoznania sprawy, Sąd Rejonowy :

- przesłucha oskarżonego, o ile nie skorzysta z prawa do odmowy składania wyjaśnień;
- zgodnie z art. 386 kpk w zw. z art. 125§1 kks przesłucha przedstawiciela podmiotu pociągniętego do odpowiedzialności posilkowej, o ile nie skorzysta z prawa do odmowy składania wyjaśnień;
- przeprowadzi postępowanie dowodowe w pozostałym zakresie;
- przede wszystkim, procedując powtórnie, Sąd Rejonowy rozpozna ponownie sprawę bacząc, aby zachowane zostały w ponownym postępowaniu sądowym reguły rzetelnego procesu określone w przepisach procedury karnej skarbowej i o każdym terminie rozprawy należycie zawiadomi strony, a także podmiot pociągnięty do odpowiedzialności posilkowej i jego pełnomocnika.